4 కొత్తబాట

- డా॥ పాకాల యశోదారెడ్డి

చదువండి - ఆలోచించి చెప్పండి.

మార్కెట్‌కు వెళ్ళే మార్గం పక్కన ఇళ్ళున్నాయి. వాటిలో కొన్ని గట్టి ఇటుకలతో నిర్మింపబడ్డాయి. గోడలకు వెల్లవేసి ఉన్నది. వసారా గోడలపై ఆకర్షణీయమైన పూలు చిత్రించబడి ఉన్నాయి. మరికొన్ని ఇళ్ళు మట్టితో నిర్మింపబడ్డాయి. ఆ ఇళ్ళకు చిరిగిన తాటియాకుల కప్పు ఉన్నది. చిన్న, పెద్ద, ఇళ్ళలోను, పేదల, ధనికుల ఇళ్ళలోను, అన్ని ఇళ్ళలోను ప్రవేశద్వారం ప్రక్క కుండీలో తులసిమొక్క ఉన్నది. పసిపిల్లలు, ఊరకుక్కలతోపాటు దుమ్ములో ఆడుతున్నారు. స్త్రీలు బియ్యం కడుగుతూ, ఆ కడిగిన నీటిని సందులో పోస్తున్నారు.

ప్రశ్నలు:

1. పై పేరాలో దేనిని గురించి ఉన్నది?
2. ఇటువంటి వాతావరణం ఎక్కడ ఉంటుంది?
3. మీరు చూసిన పల్లె గురించి మాట్లాడండి.
4. పల్లెల్లో నాటితో పోలిస్తే నేడు ఏయే మార్పులు చోటుచేసుకున్నాయి?

F9W3L3

పాఠం ఉద్దేశం

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత వేగంగా చోటుచేసుకున్న మార్పులు, క్రమానుసారంగా రాబోయే కొత్త మార్పులు, ఊహించని పరిణామాలు, పర్యవసానాలు, స్థానిక ఆధిపత్యశక్తుల మీద సామాన్యుడి కొత్త విజయాలను సంకేతాత్మకంగా చిత్రిస్తుంది కథ.

ప్రాంతీయ, భాషాపరమైన దృక్పథంలో తెలంగాణ అస్తిత్వచైతన్యానికి నిదర్శనంగా నిలబడి కొత్తబాటలో నడిచిన కథను పరిచయం చేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

SCERT TELANGANA

తెలంగాణ ప్రభుత్వంచే ఉచిత పంపిణీ 2021-22

పాఠ్యభాగ వివరాలు

ఈ పాఠం కథానిక ప్రక్రియకు చెందినది. రెండు తరాలకు సంబంధించిన వివరాలు, తరాలమధ్య కాలానుగుణంగా వచ్చిన మార్పులు మొదలైన విషయాలను డా॥ పి.యశోదారెడ్డి తమ 'కొత్తబాట'లో తెలియపరిచింది. నేషనల్ బుక్‌ట్రస్ట్ ప్రచురించిన 'యశోదారెడ్డి ఉత్తమ కథలు' గ్రంథం లోనిది ఈ పాఠ్యభాగం.

రచయిత్రి పరిచయం

8-8-1929

7-10-2007

డాక్టర్ పాకాల యశోదారెడ్డి నాగర్‌కర్నూల్ జిల్లాలో భాగమైన బిజినేపల్లి గ్రామంలో జన్మించింది. 'తెలుగులో హరివంశాలు' అనే అంశంపై పరిశోధనచేసి డాక్టరేట్ పట్టాపొందింది. ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయంలో తెలుగు ప్రొఫెసర్‌గా పనిచేసింది. రాష్ట్ర అధికారభాషా సంఘానికి అధ్యక్షులుగా పనిచేసిన తొలి మహిళ. ఆంధ్ర సాహిత్య వికాసము, పారిజాతాపహరణ పర్యాలోచనము, ఎర్రాప్రెగడ, కథాచరిత్ర వంటి పరిశోధనా గ్రంథాలను, మావూరి ముచ్చట్లు, ఎచ్చమ్మకథలు, ధర్మశాల వంటి కథా సంపుటాలను, పరిశోధనాపటిమగల వ్యాసాలనెన్నో రాసింది. వీరి రేడియో ధారావాహిక కార్యక్రమం 'మహాలక్ష్మి ముచ్చట్లు' ఎంతో ప్రజాదరణ పొందింది. తెలంగాణ భాషా సౌందర్యాన్ని తెలపడానికి కథను శక్తిమంతమైన సాధనంగా మలచుకున్నది. నాటి తెలంగాణ సామాజిక, సాంస్కృతిక జనజీవన వైవిధ్యాన్ని తెలుసుకోవడానికి ఆనవాళ్ళు ఈమె కథలు.

విద్యార్థులకు సూచనలు

- పాఠం ప్రారంభంలోని ప్రవేశిక చదువండి. పాఠంలోని విషయాన్ని ఊహించండి.
- పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.
- వాటి అర్థాలను పుస్తకం చివర ఉన్న 'పదవిజ్ఞానం' పట్టికలో చూసి లేదా నిఘంటువులో చూసి తెలుసుకొండి.

SCERT TELANGANA

ప్రవేశిక

ఈ 'కొత్తబాట' గురించి డా॥ పి.యశోదారెడ్డి మాట్లాడుతూ "ఈ కథ తెలంగాణ మాండలికంలో వ్రాయబడింది. అక్కాతమ్ముళ్ళిద్దరూ బస్సుదిగి అక్కడి నుండి ఎద్దుల బండిలో వాళ్ళ ఊరి వరకు ప్రయాణం చేసిన రెండు గంటల్లో రెండు తరాలకు జరిగిన ఘర్షణ, సాధించిన విజయాలు సప్రమాణంగా ప్రదర్శింపబడ్డాయి. ఈ సంభాషణలో ఎన్నో సాంఘిక దురాచారాలు తడమబడ్డాయి. భాష తెలంగాణ మాండలికాన్ని జీర్ణించుకొని, ఆ జాతీయాన్ని, జీవనరీతిని, నుడికారాన్ని ప్రదర్శిస్తుం"దని చెప్పింది. ఆ కొత్తబాటలో మనం నడక మొదలు పెడుదాం.

I

"నేను రాన్రా తమ్ముడు! అది తరాల నాటి బాట. ఎప్పుడేసిందో ఏం కతనో? ఈ వానలకూ వొరదలకు ఏర్లు పొంగంగ అది ఎన్ని కయ్యలు గొట్టిందో? ఎన్ని గండ్లు వడ్డదో? కూసుంటే నడుములిర్గె, నడిస్తె కాళ్ళు బెణికెనంత వొర్రెలల్ల వొంపులల్ల వడి ఆ బాట పొంటి వడినడ్వ నాశాతగాదు తండ్రి." అంట ఎంత జెప్పినగని వాని సెవ్వు మీద పేను వార్తెనా? నా మాట యింటెనా? వాని పట్టు ఇడిస్తెనా?

తుమ్మబంక అంటుకున్నట్లు ఎంటవడి "కాదక్కా! మనూరికో కొత్త బాటేసినం, నీవు చూసి మెచ్చిందాక గాదు" అంట ఒకటే పట్టు, మొండిపట్టు, జనిగెపట్టు, ఇదెక్కడి సొద? వీడెక్కడి నక్షత్రకుడురా? నాయినా! అంట పయనమై బండెక్కి బయలుదేర్న. తోవపొంటి ఊకున్నాడా? లేదు, ఉల్లాసం బట్టలేక ఒకటే చెప్పుక పోతుండడు. వసదాగిన పిట్టోలె.

"అక్కా! ఇది ఈగ కాలం కాదె! పూలకాలం, ఎన్నెల మాసం, తియ్యటి తీపుల దినం, ఏమనుకున్నవో? ఎక్కడ జూసిన కమ్మటి వాసన, ఇన సొంపైన రొద, పండాకు రాలంగ అడవి అంత పసరాకు పోషాకులు తొడ్గి సోకులు పోతుండది. ఆ మోదుగు వనం జూడు! పెయి అంతపుల్కరిచ్చినట్లు మొగ్గదొడిగి, ఎర్రగపూసి, కొత్తబాటకు మంగళార్తులు పట్టున్న ముత్తైదలోలె సాళ్ళు సాళ్ళుగ నిలవడ్డవి. ఆ పొంటె ఉన్న మద్దుల జరవార జూడు! ఎంత ఎత్తుకు ఎదిగినవో? కొటారి కొమ్మలల్ల తేనెతెట్టెలన్ని పిక్కటిల్లంగ తేనెలు ఎట్ల నింపుకొన్నవో? ఏందే? అక్కా! ఉల్కవు? పల్కవు?

అదో! అక్కడి దిక్కు జెరనా చెవువారిచ్చి ఇను, ఎడవాసిన ఎదలను ఏకంజేయ పేరు పెట్టి పిలుస్తున్నట్లు ఆ కోయిలకూతలు! అక్కా! అదో! ఆ కండ్లపడేదే చింతలతోపు, చింతలింకా చిగురుకోలేదు. గున్నమావిళ్ళు జూడు! పొన్నకాయలసోంటి ఆడపిల్లలు సింగారించుకున్నట్లు కానొస్తుండవి. యాపలు ఇప్పుడిపుడె మొగ్గలు ఇచ్చుకుంటుండవి.

అదో! సూడు! మాటలల్లనే మనూరి పొలిమేర రానెవచ్చె. ఎదురుకోళ్ళ నాడు మొగపెండ్లి సుట్టాలకు మర్యాదలుజేయ గుంపు గట్టినట్లు గుబుర్ల వెరిగిన ఈ వాయిలు పొదలు జూడు! అక్కా! బాట పక్కల పొంటి ముసలి మాన్లన్ని గూలంగ ఎదిగి వస్తున్న కొత్త చెట్లను జూడమ్మా!

ఈ సూపుతోటే కొంచెం అటుదిక్కు నీ కన్నువారజేయి, ఆ చెర్వుజూడు! ఇప్పుడు నిండుగ నీల సముద్రమోలె నీరు మోస్తుండది. ఈ చెర్వుకు ఆయకట్ట కట్టిన పుణ్యాన అందరికీ ఆదెరువైంది".

SCERT TELANGANA

అవును నిజంగనె! ఏకసిస్తుగ పాదరసం వొల్కవోసినట్లు ఈ చెర్వు ఎన్నెలకు మెరుస్తుండది. గని, ఇల్లలుకంగనె పండుగైతాది? ఈ పాయకుంటల కెళ్ళి పెద్ద కొర్రమాన్లు చెంగు చెంగున దుంకుకుంట ఎగిరి సన్న చాపలను గుట్కు గుట్కు మనుకుంట సుడిగుండాలను లేప్తనే ఉండవి. గవిన్ల గుడ్డెలుగులు చెదల పుట్టలను గోళ్ళగీకి పుట్టకు పుట్ట పెరుగుల గెట్టెలను మెక్కింది జాలక, చెట్ల శికెలకు ఎగవాకి జెంటి తేనెలు ఆపూటం జుర్రుకొన్నది సాలక, ఆ పూట కల్లుకు గట్టిన ఈతలొట్టి కోసం ఈడ్కి ఆడ్కి కాళ్ళు గాలిన పిల్లులోలె ఆసువోస్తనే ఉండవి. అని, మనసుల అనుకుంట, ఆ గుడ్డెల్గులను జూసే కంటిని అట్ల మీదిమీదికి సారిచ్చేట్యాళ్ళకు గట్టుమీద జారుడు బండల ఎన్క అల్గుదుంకె కాడ, చిర్తగండు ఆ కాదు, ఆడిదే! అప్పుడే ఈనిందే ఏమో? కండ్లు గానక పొట్టాపతికి గాండ్రుగాండ్రు మనుకుంట తన పొట్టన పుట్టిన తన కూనల్నే నముల్క మింగ జూస్తుండది. ఆ పక్కనే గొర్రెపోతును అమాతం మందు గుడిగెలు మింగినట్లు మింగిన తాసుపాము సీకెర చెట్టుకు తీగోలె సుట్టుకున్నది. తిన్నది అరుగని పూడువాము గురిగింజలోలె గుడ్లు మిట్కుమిట్కున మిట్కరిచ్చుకుంట సుట్టకుదురోలె సుట్టుకొని 'అతీ గతీ' ఎరుగకుండ వడ్డది. ఆడాడ నక్కలు పొంచుకొని అదునుగాస్తున్న పాలిపెర గండ్లవడ్తనె ఉండది.

ఆలోచించండి-చెప్పండి

- "సెవ్వు మీద పేను వార్తైనా?' అంటే మీకేమి అర్థమైంది?
- మీరు ఎప్పుడైనా ఎక్కడికైనా నడుచుకుంటూ పోతారా? పోయేటప్పుడు ఏమేం గమనిస్తారో చెప్పండి?
- మీ ఊరి పొలిమేరల్లో ప్రకృతి ఎట్లా ఉంటుందో చెప్పండి?

II

మరి! మా తిక్క సన్నాసి కొత్త బాటేసినం, కొత్తదారి, కొత్తమలుపు అంట పదం బాడ్తండేంది? ఇదంత నాకు దెల్సిన బాటనె! ఎన్నేండ్ల నుంచో తొక్కుడు వడ్డ బాట! ఇందుట్ల కొత్త యాడుండది? అంట అనుకున్నగని, నా మనసు నాకు బుద్ధి చెప్తుతున్నట్లనిపిచ్చింది.

అయిన గాకున్నగని మరీ, ఇంత కరుగనితనం, ఉండగూడదు. పురాగ ఎలుతురుకు దడిగట్టినట్లు ఒక్క పచ్చరం బర్వగూడదు. యాదాన్ని మెచ్చకుండ మరి అంటె మరి, రొమ్ముna ఎముకలు లెక్కబెడ్తనంటె ఎట్ల? రొండు కండ్లు దెర్సి నిదానంగ లోతులు వాటిచ్చి సూడాలె, యాది కనుమరుగైన, మరుగున పడి తప్పినట్లె గద! నాకు ఎన్నటి నుండో ఎరుకున్న బాటైతే మట్కు బాగైందా? లేదా? బాట నడిసె కాలుకు రొంపి అంటుకోకుంటె కూసున్న కాడికి వచ్చి కాళ్ళకు రొచ్చు,

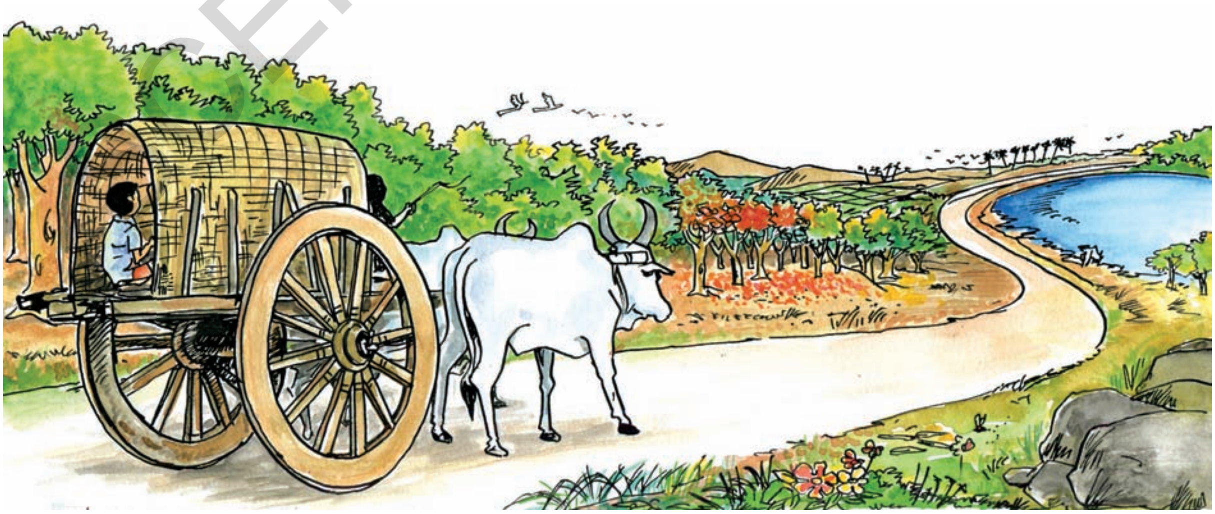

తాక్తదా? తగుల్తదా? ఎంత చెడ్డగని, ఎంత బాగ బతికిన గని ఇంకోని ఆసరతోటి, మంది బుజాలెక్కి నడువకుండ పయినం సాగితె సాలు మనకు కావలసింది, మనం జూడవలసిందల్ల, ఒగడు తన కాళ్ళమీద తాను నిలవడ్డడా? లేదా? అనేది.

ఊర చెరువు దాటినం, మత్తడి దాటినం, మోతెబరి రైతుల పసుల కొట్టాలు గాన్రావట్టినవి, ఈ కొట్టాల్ల గడ్డివాములన్ని ఇగి చెదరకుండ కుదురుగ మట్టసంగ ఉండవి. ఇంటిమొకం బట్టిన ఎడ్లు లగేస్తుండవి. మా ఊరి ఎల్లమ్మ గుడి వొచ్చింది. ఆమె పసుపు బండార్లతోటి చెక్కు చెదరకుండ ఉండది. పూజారి కిష్టమాచార్ల ఇల్లు దాటినం.

ఆ కండ్ల వడేదే! గోపాల్రాయని భవంతి బంగుల. ఈడ్కి బండి జేరింది అంటే సూపుకు గోడ గట్టినట్లే. ఇందాక మరిసింది యాదికి వచ్చినట్లు మురిపాల వస్తువును గవుసెన్ల దాసినట్లు, ఎవరికంట్ల పడకుండ ఈ త్యాప గూడ మా తమ్మయ్య నొగల మీదికెళ్ళి చెంగున దుంకి కచ్రానికి ఎడ్రపర్దాలు సింగారిస్తడనుకొని నా పాపెట్ల సెదిరిన ఎంటికలు సక్కన దిద్దుకొని కొంగు నిండుగ సవరిచ్చుకున్న, అసొంటి దాపరికపు పనులు యావి జరుగలేదు. అంతకొస్తె ఆడ పర్దాలు ఉన్న ఉనికి గూడ కండ్లపడలేదు. నా ప్రాణానికి కొత్తగ ఊపిరి పీల్చుకున్నట్లనిపిచ్చింది.

పెండ్లి సూపుల నాడు పిలగాణోళ్ళు పెండ్లి పిల్లను గోటికొన నుండి శికెళ్ళ జూసినట్లు నేను మా ఊరిని జూడవట్టిన. నా కంటి ఎదురుంగనె రచ్చకట్ట. కందెరుగని మణుసులోలె మా రచ్చకట్ట రాగి చెట్టు రొండు ఒకదాన్నిడ్సి ఇంగోటి ఉండదన్నట్లు ఒకదానికోటి తోడంట దీటుగ నిలవడ్డవి. అదేం సిత్రమొ? గని ఈసారి సూడు సూడు మంట మా రచ్చకట్ట కింద అన్ని చెప్పులె కుప్పలైనవి. ఎప్పటి తీర్గ! ముచ్చెలకన్న కిందై వోరగ గూసుండె మణుసులు మట్కు కాన్రాలేదు. ఇదేం ముంచుకొచ్చె మా ఊరికి? ఇది కలనా? మాయనా? అంట నిదానిచ్చి చూసెట్యాళ్ళకు వాళ్ళల్ల ఒగరో ఇద్దరో రచ్చమీద కూసున్నట్లు గానొచ్చిను. నా కండ్లను నాకే నమ్మబుద్ధిగాలేదు. రొండు జేతుల బాగ నల్చుకొని మళ్ళ జూసిన గూడ అదే నిలుకడై నిలవడి నిజం అని తోసింది. ఓ రచ్చబండ! ఓ రాగిచెట్టు! ఎన్నాళ్ళ కెన్నాళ్ళకు ఏరుతార్లు ఎచ్చు తచ్చులు మాని తోటి మనిషికి సమానంగ తావును, నీడను పంచి ఇచ్చే యోగం, బుద్ధి మీకు దక్కింది! అని మెచ్చుకుంట సంబురాన ముందుకు సాగిన.

> **ఆలోచించండి - చెప్పండి**
>
> - *"తన కాళ్ళ మీద తను నిలబడటం" అంటే ఏమిటి? చర్చించండి.*
> - *నాటి నేటి ఆచార వ్యవహారాల్లో తేడాలు ఉన్నాయా? ఏమిటవి?*
> - *మీ ఊర్లో రచ్చబండ / గ్రామ సచివాలయం ఉన్నదా? అక్కడ ఎవరెవరు ఏయే విషయాల గురించి మాట్లాడుతారు?*

III

బండి సాగిపోతనే ఉండది. ఇంగ, గోపాల్రాయని బంగ్ల ఎంటనే అయిన బామ్మర్ది రంగరాయని రెండంతస్తుల గచ్చు బవంతి, ఊరంతటికి కులపెద్దనంట నెత్తి ఎత్తుకోని నిలవడ్డట్లు గానొచ్చింది. మరి? ఎన్నడు లేంది ఆ భవంతి బంకులేమొ దిగూళ్ళల్ల దీపాలు ఎలుగుత లేవు, నేను జూస్తున్నది పొద్దు మాపు పూటనేగని, ప్రమిదలన్ని చమురు నిండుకోంగ దుమ్ము కొట్లాడుతుండవి. ఇల్లంత పాడు గొట్లాడినట్లు, కళదప్పి 'దో' అంటుండది. ఎందుకో? అంట అనుమాన పడ్తుండంగనె మావోడు పెద్దపులిని ప్రాణంతోటి పగ్గాన ఏసిన కుశాలు తోటి.

"అక్కా! ఇన్నాళ్ళకు మనూరికి వట్టిన 'మిత్తి దొర్నాని' అదే పెద్ద మారెమ్మ పేరు లేకుండ ఊడ్సుక పోయింది. మన ఊరోళ్ళంత ఇప్పుడిప్పుడె తెలివి దెల్సి మిత్తి పూజ మీదనె మిద్దెలు మోపి శ్రీమంతుడైన రంగరాయని మీద మళ్ళెవడి అయినకె పంగనామం బెట్టిను. దాంతోటి అయిన దిమ్మదిరిగి చెప్పుకుంటె సిగ్గువాయె, మూసుకుంటె ప్రాణం బాయెనంట

ఇర్కుటాన వడి కుడ్తిల పడ్డ ఎల్కతీర్గ తండ్లాడిన గని ఉపాయం దోసక పెండ్లాం పిల్లల దీస్కొని సుట్టాల మార్గం అంట రంగాపురం జేరిండు."

ఈ రంగరాయుడు చిన్న సన్నోడుగాడే! ఈ పసికారు రొండెర్గక నివురు గమ్మిన కొరివి తోటి నెత్తి గోక్కుంట లేరు గదా! ఏమో? మనుసు ఉట్టి ఊగినట్లు ఊగింది.

బండి మా పాలొండ్ల ఇండ్లకాడికెళ్ళి సాగుతుండది. ఇప్పుడు మా బావ పోలీసుపటేలు పాపిరెడ్డికి సాగువాటు సరిగలేదంట సూచాయగ ఇన్న. మరి ఆయినేం పచ్చపూస గన్కనా? రంగరాయనికి కుడి ఎడ్మ అంతె! సేరుకు సవశేరు 'ఉద్ది'. ఊళ్ళ ఒకణ్ణి ఎక్కిచ్చి ఒగణ్ణి దించి ఇద్దర్ని ఎదుగనీయకుండ ఎప్పటి శిగలు అప్పుడె గత్తరిచ్చె విద్దెలు ఈ అయ్యలకు పొత్తిళ్ళనాడె అబ్బుకొచ్చినవి. అవును గని, అనుమంతరాయుడు? ఆయిని నోట్ల, నాలికె సింగోటం? వీళ్ళు మరి? అనుకుంటున్న మాటను పసిగట్టినట్లు నా తమ్ముడు.

"అక్కా! ఆ కుటిలవాజి అనుమంతరాయుడు, కద్పుల ఇసం నాల్కెన తీపి తోటి నగుకుంట గొర్రె దాటుమంది గొంతులకు ఉరులు దగిలిస్తుంటె నక్కతంతుల సింగోటం ఉన్నది లేంది దప్తరంల ఎక్కిస్తుండె. ఇంగ ఇప్పుడు కండ్లు దెర్సిన జనం వాళ్ళ కన్న రొండాకులు ఎక్కువ జదివినట్లు ఆ తంత్రాలన్ని పురుట్లనె పుట్కుమనిపిస్తుండరు. లేకుంటె ఏందట? ఎన్నాళ్ళంట వీళ్ళ చెప్పుకింద తేళ్ళ తీర్గ అణిగి మణిగి ఉంటరు? సన్నకారు మంది అంత ఇప్పుడు అయిందానికి కానిదానికి కయ్యాలకు దిగి కుస్తిపట్లు పట్టి నెత్తురు కండ్ల జూస్కొని పంచాయితిల పడి ఆ పంచాయితిదార్లకు అప్పు సప్పు జేసి దండుగలు గట్టుకం లేదు. ఏ వాడన పంచాయితి ఆ వాడనె తీర్పులు జరుగుతుండవి. అక్కా! ఇన్నాళ్ళ తీరుగ అర్ధమ్మ రాత్రిర్లు దొంగతనాలు లేవు, సేండ్ల దోపిండ్లు లేవు, పరిక్కంపలు లేవు, లాగుల తొండలు లేవు, ముంతపొగలు లేవు, ఈపు ముద్దెర్లు లేవు, బండ బర్వులు లేవు, అదుక్కు తిండ్లు లేవు".

ఆలోచించండి - చెప్పండి

- 'కద్పుల ఇసం నాల్కెన తీపి' అంటే మీరేం అర్థం చేసుకున్నారు?
- పంచాయితీలు చెప్పడం అంటే ఏమిటి? పంచాయితీలను ఎట్లా జరుపుతారు?
- "కళదప్పిన ఇల్లు" ఎట్లా ఉంటుంది?

IV

బండి మా ఇంటిదిక్కు మూలమల్పు దిరిగింది. ఆడ మా పెదమామ ఇంటిపొంటి ఉన్న గరిసెల ఇండ్లల్ల దీపాలు ఎలిగినట్లు నలుగురు మణుసులు మెసిల్నట్లు జళకళ గలగల సప్పుడు ఇనిపిచ్చింది. ఇదేందిరా? అన్నట్లు మా తమ్మణి దిక్కుజూసిన, ఎంటనె మా హాజిర్ జవాబు ఎక్కళ్ళేని ఉల్లాసం తోటి బుజాన ఏసుకున్న దస్తు రుమాలు జాడిచ్చి దులుపుకుంట "అక్కా! ఇది మన మ్యాన పల్లకీ ఉండె పాత పొత్తులిల్లు, జనం మెదులక బండ జింకలు జేరి అబ్బో అన్నట్లుంటుండె, అది ఇప్పుడు మనూరికి రాత్రిబడి ఐంది. మేమంత గలిసి ఈ ఊళ్ళ ఎవరి పెండ్లిళ్ళైనగాని, వాళ్ళెంత మోతెబరి కర్ణప్పటేండ్లైన, వాండ్ల పెండ్లిండ్లకు మణుసులు మోసే మ్యానా పల్లకీలు రాగూడదు. సంబురానికి మెరిమెణ జేసి పగటి దీపాలెలిగిచ్చి ఊరంత మెరిచ్చిన మెరియ్యని ఊరేగింపులు తీసె మగ్దూరు లేదు అంట కట్టడి జేసినం. ఇంగ మనపెత్తాత కండ్లు నిప్పుకలు సెరుగంగ, చేసేది లేక తామసం ఆపుకొని పణమీది చెముటలు చిన్నపంచె తోటి తుడ్సుకుంట బుస్సు బుస్సు మంటుండంగ మేమంత ఈ పాత సవారీలను బద్దురంగ గుమ్ములింట్ల అలంకారాలోలె యాళ్ళాడగట్టినం".

బండి మా ఇంటి కమాను ముంగల ఆగింది. గజ్జెల సప్పుడు ఇని ఆ సుట్టుపక్కల పిల్లలంత ఉరుక్కుంటొచ్చి సుట్టు జుట్టుకున్నరు. ఈ పిల్లలు ఇన్నాళ్ళ తీర్గ ఈసురుమంట లేరు, ఇప్పుడు సీమిడి ముక్కులు లేవు, సింపులు లేవు, సీరపేండ్లు లేవు, వోరగాళ్ళు లేవు, ఊద్సుకండ్లు లేవు, పిల్లలందరు దోసపండ్లోలె, ఉంకు చెండ్లోలె కళకళ లాడ్తుండరు.

SCERT TELANGANA

బండిదిగి బంకులు దాటి ఇంట్లకు నడ్సిన. అలువాటు సొప్పున బాయికాడి గచ్చుల్లకు నడ్సిన. ఆడ ఎప్పటి తీర్గ కండ్లు బయట బంకుల్లకు సారిచ్చి, ఓ చేత సెంబు, ఓ చేయి నడుమున వెట్టి వొయ్యారంగ వోనమాలి నిలవడి లేదు. వొనమాలమ్మ ఇప్పుడు మా పెద్దత్త పక్కన దేవుణింటి ముందల గూసుండి వొత్తులు పేనుతుండది. ఇది కలనా? నిజమా? అంట డింగై అక్కడికక్కడ జూస్తుండంగనె 'అక్కా!' అంట విల్సుకుంటొచ్చి కుసుమ నాకు నీల్ల చెంబు అందిచ్చింది. ఒక్కసారి అమాంతం నా చేతులున్న చెంబు జారినంత పనైంది, గని అనుకోకుండ నా రొండు చేతులు మా పాలేరు రాజని బిడ్డ కుసుమ (దానికి ఆ పేరు పెట్టింది నేనే) దిక్కు సాగినవి. అది నా ఎదకొచ్చి ఆనింది. అన్ని కండ్లు ఒక దిక్కే సేడవట్టినవి. ఇవ్వరుకదులలేదు. ఇవ్వరినోట మాట పెకులలేదు. మా బాయి దగ్గెరున్న తరాలనాటి కారుమల్లె మొద్దు అనుకోకుండ మళ్ళా ఈనాటికి సిగురేసి సిగ్గారి తీర్గ వన్నెలు వద్తుండది. ఇంతట్లకే మా తమ్ముడొచ్చి ముసి ముసి నగుకుంట బాయికాడి కమాను స్తంభానికి ఆని నిలవడ్డడు. ఇల్లంత ఎన్నెలలు కురిసినట్లనిపిచ్చింది.

అవును ఇది కొత్త బాటనె! ఇంతకంటె కొత్తబాట, మంచిబాట ఇంగెట్లుంటది? యాడుంటది? బాట ఏసెటోళ్ళు నడుస్తుండాలె గని, పాపం ఆ బాట వొల్లనంటదా? వొదుగనంటదా? నల్గురు పల్కిందె మాట, నల్గురు మెచ్చిందె నడుత, నల్గురు నడిసిందె బాట.

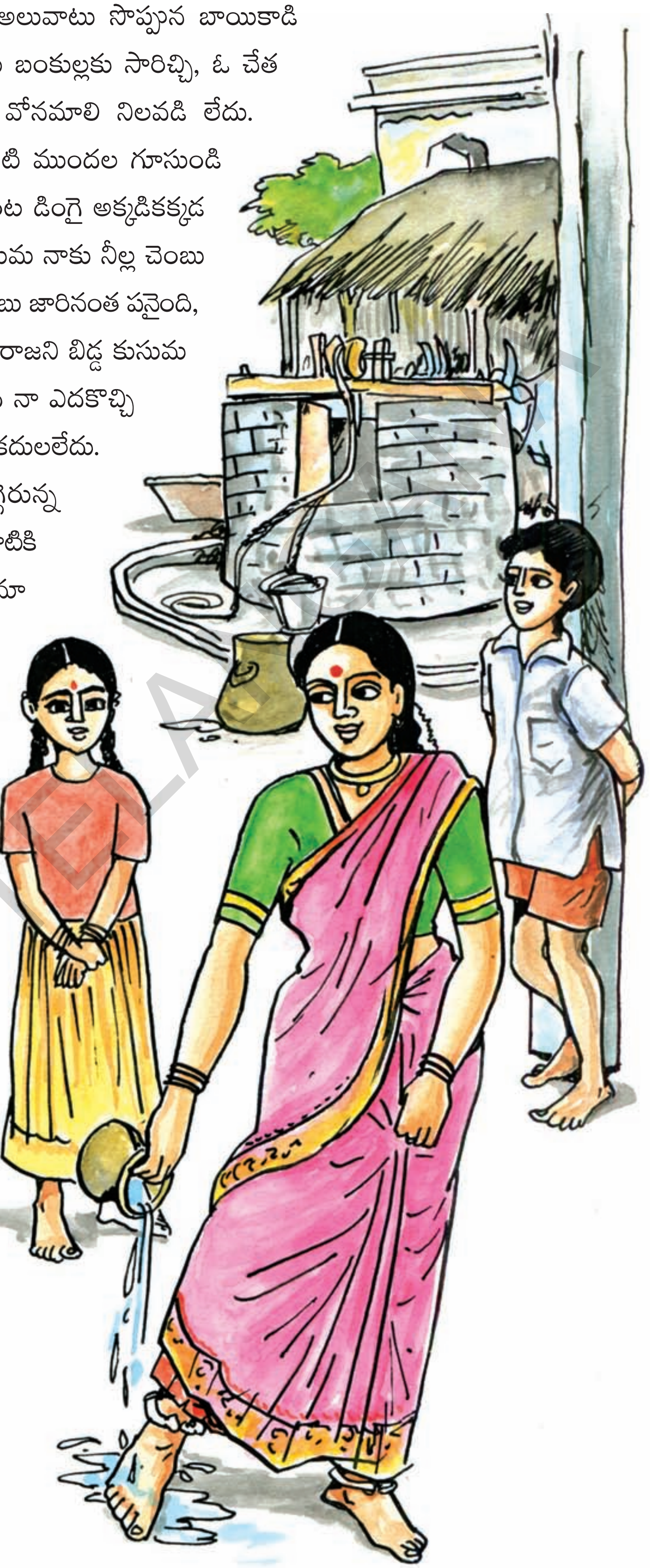

ఆలోచించండి-చెప్పండి

- రాత్రిబడి అంటే ఏమిటి? రాత్రి బళ్ళను ఎందుకు నడుపుతారు?
- 'నల్గురు నడిసిందె బాట'లోని అంతరార్థం ఏమిటి? చర్చించండి.
- మీ పరిసర ప్రాంతాల్లో పిల్లల రూపురేఖలు, వేషధారణ ఎట్లా ఉంటాయి?

SCERT TELANGANA

ఇవి చేయండి

A4T6Z9

I. అవగాహన - ప్రతిస్పందన

1. ఈ కథకు 'కొత్తబాట' అనే పేరు తగినదని భావిస్తున్నారా? ఎందుకు? చర్చించండి.

2. పాఠం చదువండి. కింది పేరాల ఆధారంగా పట్టిక నింపండి.

పేరా సంఖ్య	పేరా శీర్షిక	పేరాలోని ముఖ్యమైన విషయం
2		
7		
13		
18		

3. కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

పల్లెసీమకు పట్టుకొమ్మలాగ మారుమూల గిరిజన గ్రామమైన కొండాపూర్ ఆదర్శంగా నిలిచింది. వరంగల్ రూరల్ (కాకతీయ) జిల్లా నల్లబెల్లి మండలానికి 18 కిలోమీటర్ల దూరాన ఉన్న కొండాపూర్ చుట్టూ దట్టమైన అడవిమధ్య నిలిచిన అటవీ గ్రామం. ఇక్కడ 1945లో ప్రత్యేక గ్రామపంచాయితీ ఏర్పడింది. 2007 డిసెంబర్ 5న సర్పంచ్ వాసం కన్నయ్య అధ్యక్షతన జరిగిన గ్రామసభలో గ్రామ సమస్యల పరిష్కారానికి, గ్రామాభివృద్ధికి 8 కమిటీలను ఏర్పాటు చేశారు. ఈ కమిటీలు లోడిసంస్థ సహకారంతో, గ్రామస్థుల శ్రమదానంతో మేడివాగుపై పక్కారోడ్డు నిర్మించాయి. అధికారుల సహకారంతో మద్యపాన నిషేధం అమలులో ఉన్నది. వందశాతం అక్షరాస్యత సాధించారు. గ్రామ జనాభాకు సరిపడా మినరల్ ప్లాంట్ ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. గ్రామంలో బాలకార్మికులు లేకుండా చేశారు. పిల్లలందరిని బళ్ళలో చేర్చారు. గిరిజనులు సాధించిన ఈ అభివృద్ధిని చూసి అంతర్జాతీయ గూగుల్ ఆర్గ్ సంస్థ ఈ గ్రామాన్ని ఉత్తమగ్రామ పురస్కార్‌కు ఎంపిక చేసింది.

అ) కొండాపూర్ ఎక్కడ ఉన్నది?

____

ఆ) గ్రామపంచాయితీ ఎప్పుడు ఏర్పడింది?

____

ఇ) గ్రామ సర్పంచ్ ఎవరు?

____

SCERT TELANGANA

ఈ) పక్కా రోడ్డు ఎవరి సహకారంతో, ఎవరు నిర్మించారు?

ఉ) గ్రామ ప్రజలు సాధించిన విజయాలు ఏవి?

ఊ) ఈ పేరాకు శీర్షిక ఏం పెట్టవచ్చు? ఎందుకు?

II. వ్యక్తీకరణ - సృజనాత్మకత

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదేసి వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

అ) "ఎంత చెడ్డగని, ఎంత బాగా బతికిన గని ఇంకోణి ఆసరతోటి మంది భుజాలెక్కి నడువకుండ పయినం సాగితె సాలు" అన్న అక్కమాటల్లో ఆంతర్యం ఏమై ఉంటుంది?

ఆ) "అక్కడక్కడ నక్కలు అదునుగాస్తున్న జాడలు కనబడ్తున్నవి" అంటే మీకేం అర్థమైంది?

ఇ) మీ గ్రామంలోని ప్రకృతిని లేదా మీ ఊరి ప్రత్యేకతలను గురించి రాయండి.

ఈ) చెరువుల ప్రాముఖ్యత ఏమిటి?

2. కింది ప్రశ్నకు పది వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

అ) పాఠం ఆధారంగా పల్లెల్లో వచ్చిన మార్పులను విశ్లేషిస్తూ రాయండి.

3. కింది ప్రశ్నకు సృజనాత్మకంగా సమాధానం రాయండి.

అ) పల్లె సౌందర్యాన్ని వర్ణిస్తూ పది పంక్తుల వచన కవిత రాయండి.

III. భాషాంశాలు

పదజాలం

1. కింది వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాలను సొంతవాక్యాల్లో ఉపయోగించండి.

అ) ఉపాధ్యాయుడు చెప్పే పాఠాన్ని <u>చెవివారిచ్చి</u> వినాలి.

ఆ) చిరుతపులులు <u>గవిన్లలో</u> నివసిస్తాయి.

ఇ) <u>కుటిలవాజితనం</u> పనికిరాదు.

ఈ) మా ఊరి <u>పొలిమేర</u> లో పంటపొలాలున్నాయి.

SCERT TELANGANA

2. కింది వాక్యాల్లో పర్యాయపదాల కింద గీత గీయండి.

అ) రోజూ పెయి కడుక్కోవాలి. లేకపోతే మేను వాసన వస్తుంది. దేహం నిండా ఈగలు ముసురుతాయి.

ఆ) మనుషులు నీళ్ళు దొరికె తావుల్ల నివసిస్తారు. సరుకులు అమ్మే చోటులకు దగ్గరుంటారు. అందమైన ప్రదేశాలను ఇష్టపడతారు.

3. కింది పట్టిక నుండి ప్రకృతి, వికృతులను వేరుచేసి రాయండి.

సముద్రం	అదెరువు	శిఖ	విద్య	పైసం
విద్దె	ప్రయాణం	సంద్రం	సిగ	ఆధారం

4. కింది జాతీయాలను ఏ అర్థంలో వాడుతారో తెలపండి.

నక్షత్రకుడు	వెంబడిపడి పీడించేవాడు అనే అర్థంలో వాడుతారు
నిండుకొన్నవి	
దడిగట్టు	
నిప్పుకలుసెరుగంగ	

వ్యాకరణాంశాలు

కింది పదాలను విడదీసి సంధులను గుర్తించండి.

అ) ప్రాణాలు గోల్పోవు = ________ + ________ = ________

ఆ) మూటఁగట్టు = ________ + ________ = ________

ఇ) ఆసువోయుట = ________ + ________ = ________

ఈ) కాలుసేతులు = ________ + ________ = ________

ఉ) పూచెనుగలువలు = ________ + ________ = ________

వృద్ధిసంధి

* కింది పదాలను విడదీయండి.

ఉదా: రసైక = రస + ఏక = (అ + ఏ = ఐ)

అ) ఏకైక = ________ + ________ = (   )

ఆ) వసుధైక = ________ + ________ = (   )

SCERT TELANGANA

ఉదా: దివ్యైరావతం = దివ్య + ఐరావతం = (అ + ఐ = ఐ)

అ) దేశైశ్వర్యం = __________ + __________ = (   )

ఆ) అష్టైశ్వర్యాలు = __________ + __________ = (   )

ఉదా: ఘనౌషధి = ఘన + ఓషధి = (అ + ఓ = ఔ)

అ) వనౌషధి = __________ + __________ = (   )

ఆ) మహౌషధి = __________ + __________ = (   )

ఉదా: రసౌచిత్యం = రస + ఔచిత్యం = (అ + ఔ = ఔ)

అ) దివ్యౌషధం = __________ + __________ = (   )

ఆ) నాటకౌచిత్యం = __________ + __________ = (   )

పైన ఇచ్చిన పదాలను విడదీసినప్పుడు మీరు గమనించిన విషయాలు సరిచూడండి.

అ) ఈ సంధి ఏర్పడేటప్పుడు ప్రతి సారి పూర్వస్వరంగా 'అ, ఆ' లలో ఒకటి వచ్చింది.

ఆ) పరస్వరం స్థానంలో వరుసగా ఏ, ఐ, ఓ, ఔ ఉన్నాయి.

ఇ) 'అ' కారానికి ఏ, ఐ లు కలిసినప్పుడు 'ఐ' వచ్చింది.

ఈ) 'అ' కారానికి ఓ, ఔ లు కలిసినప్పుడు 'ఔ' వచ్చింది.

ఐ, ఔ లను 'వృద్ధులు' అంటారు.

అంటే...

i) 'అ' కారానికి ఏ, ఐ లు పరమైతే 'ఐ' వస్తుంది.

ii) 'అ' కారానికి ఓ, ఔ లు పరమైతే 'ఔ' వస్తుంది.

'వృద్ధుల'వల్ల ఏర్పడిన సంధి కనుక ఇది వృద్ధి సంధి.

సూత్రం : అకారానికి (అ, ఆ లకు) ఏ, ఐ లు పరమైతే 'ఐ' కారం, ఓ, ఔ లు పరమైతే 'ఔ' కారం ఏకాదేశంగా వస్తాయి.

ప్రాజెక్టు పని

- **అందమైన పల్లెటూరు చిత్రాలను సేకరించండి. పల్లెకు సంబంధించిన కవిత / పాట సేకరించి ప్రదర్శించండి. మీ మిత్రులు రాసినవన్నీ ఒక చోట చేర్చి సంకలనం తయారు చేయండి.**

పరిస్థితులు మారాలంటే నువ్వు మారాలి.
అవి బాగుపడాలంటే నువ్వు బాగుపడాలి.
మారుతున్న ప్రపంచంతోపాటు
మనమూ మారాలి.

SCERT TELANGANA